

Ενότητα 6^η Η μουσική εξημερώνει

Μουσικήν [...] πᾶσι μὲν ἀνθρώποις ὄφελος ἀσκεῖν,	Εἶναι ωφέλεια για όλους τους ανθρώπους να ασκούν τη μουσική
Ἀρκάσι δὲ καὶ ἀναγκαῖον. [...]	για τους Αρκάδες όμως είναι αναγκαίο. [...]
Παρὰ μόνοις γὰρ Ἀρκάσι πρῶτον μὲν οἱ παῖδες ἐκ νηπίων	Γιατί μόνο στους Αρκάδες πρώτα πρώτα τα παιδιά από τη νηπιακή τους ηλικία
ᾄδειν ἐθίζονται κατὰ νόμους τοὺς ὕμνους καὶ παιᾶνας,	συνηθίζουν να τραγουδούν σύμφωνα με τους μουσικούς ρυθμούς τους ὕμνους και τους παιάνες,
οἷς ἕκαστοι κατὰ τὰ πάτρια τοὺς ἐπιχωρίους ἥρωας καὶ θεοὺς ὕμνοῦσι·	με τους οποίους ο καθένας σύμφωνα με τα πατροπαράδοτα υμνεί τους τοπικούς ἥρωες και τους θεούς·
μετὰ δὲ ταῦτα [...] πολλῇ φιλοτιμίᾳ	μετά από αυτά [...] με μεγάλο συναγωνισμό
χορεύουσι κατ' ἐνιαυτὸν τοῖς Διονυσιακοῖς αὐληταῖς ἐν τοῖς θεάτροις [...]	χορεύουν κάθε χρόνο με τη συνοδεία των αυλητῶν του Διονύσου στα θέατρα [...]
καὶ τῶν μὲν ἄλλων μαθημάτων	Και από τα άλλα μαθήματα
ἀρνηθῆναι τι μὴ γινώσκειν οὐδὲν αἰσχρὸν ἡγοῦνται,	δεν θεωρούν καθόλου ντροπή να παραδεχτούν ότι δε γνωρίζουν κάτι,
τὴν γε μὴν ᾠδὴν οὐτ' ἀρνηθῆναι δύνανται	το τραγούδι όμως ούτε μπορούν να αρνηθούν,
διὰ τὸ κατ' ἀνάγκην πάντας μανθάνειν,	επειδὴ υποχρεωτικά ὅλοι το μαθαίνουν,
οὔθ' ὁμολογοῦντες ἀποτρίβεσθαι	οὔτε, αν το παραδεχτούν, μπορούν να απαλλαγούν από αυτό,
διὰ τὸ τῶν αἰσchrῶν παρ' αὐτοῖς νομίζεσθαι τοῦτο.	επειδὴ αυτό θεωρεῖται ντροπή στην κοινωνία τους.
Ταῦτά τέ μοι δοκοῦσιν οἱ πάλαι παρειαγαγεῖν	Αυτά μου φαίνεται ότι τα θέσπισαν οι παλαιοί
οὐ τρυφῆς καὶ περιουσίας χάριν,	ὄχι για να καλλιεργήσουν τη φιληδονία και την επίδειξη πλούτου,
ἀλλὰ θεωροῦντες μὲν τὴν ἐκάστων αὐτουργίαν	ἀλλὰ επειδὴ παρατηρούσαν τον μόχθο του καθενός
καὶ συλλήβδην τὸ τῶν βίων ἐπίπονον καὶ σκληρόν,	και με λίγα λόγια την επίπονη και σκληρή ζωή,
θεωροῦντες δὲ τὴν τῶν ἡθῶν αὐστηρίαν,	και επειδὴ ἐβλεπαν την αυστηρότητα των ηθῶν,
ἥτις αὐτοῖς παρέπεται	η οποία τους ακολουθεῖ
διὰ τὴν τοῦ περιέχοντος ψυχρότητα καὶ στυγνότητα	ἐξαιτίας του ψύχους και της τραχύτητας του τόπου στον οποίο ζουν
τὴν κατὰ τὸ πλεῖστον ἐν τοῖς τόποις ὑπάρχουσαν.	και η οποία υπάρχει στο μεγαλύτερο μέρος αυτῶν των τόπων.

Παράλληλα κείμενα

Πρώτο παράλληλο κείμενο

Η μουσική και το τραγούδι προκαλούν αγαλλίαση και ευφροσύνη στην ανθρώπινη ψυχή. Στους παρακάτω στίχους από την Ιλιάδα η ομάδα των Αχαιών που έχει αναλάβει να πείσει τον Αχιλλέα να επιστρέψει στη μάχη τον βρίσκει να παίζει κιθάρα και να τραγουδά, και μάλιστα ύστερα από την προσβλητική συμπεριφορά του Αγαμέμνονα που τον πίκρανε.

Μυρμιδόνων δ' ἐπὶ τε κλισίας καὶ νῆας ἰκέσθην,
τὸν δ' εὖρον φρένα τερπόμενον φόρμιγγι λιγείῃ
καλῇ δαιδαλέῃ, ἐπὶ δ' ἀργύρεον ζυγὸν ἦεν,
τὴν ἄρετ' ἐξ ἐνάρων πόλιν Ἡετίωνος ὀλέσσας·
τῇ ὃ γε θυμὸν ἔτερπεν, αἶδε δ' ἄρα κλέα ἀνδρῶν.

Ὅμηρος, Ἰλιάς Ι 185-189

Κι ως τέλος στα καλύβια κι ἄρμενα των Μυρμιδόνων φτάσαν,
να φραίνεται τον βρήκαν με ὁμορφή, πολὺπλουμὴ κιθάρα,
γλυκόφωνη, που ο καβαλάρης της ξεχώριζε ἀσημένιος—
κουρσὸς δικό του, του Ηετίωνα σαν πάτησε το κάστρο.
Με αὐτὴ φραινόταν τώρα κι ἐψέλνε παλικάριές μεγάλες.

Μετάφραση Ν. Καζαντζάκη - Ι. Θ. Κακριδῆ

Δεύτερο παράλληλο κείμενο

Ο Πίνδαρος ασχολήθηκε με ὅλα σχεδὸν τα εἶδη τῆς χορικῆς λυρικῆς ποίησης. Το παρακάτω ἀπόσπασμα ἀνήκει στο προοίμιο του Α΄ Πυθιονικοῦ (πρόκειται γιὰ ποιήματα που συντέθηκαν γιὰ νὰ τιμηθοῦν νικητὲς των ἀθλητικῶν ἀγώνων που τελούνταν στους Δελφούς). Εδὼ υμνεῖται ἡ δύναμη τοῦ Απόλλωνα καὶ τῆς μουσικῆς.

Χρυσέα φόρμιγξ, Ἀπόλλωνος καὶ ἰσπλοκάμων
σύνδικον Μοισᾶν κτέανον· τᾶς ἀκούει
μὲν βάσις, ἀγλαΐας ἀρχά,
πείθονται δ' σάμασιν,
ἀγησιχόρων ὅπποταν προοιμίων
ἀμβολὰς τεύχῃς ἐλελιζόμενα.

Πίνδαρος, Α' Πυθιονικός 1-6

Φόρμιγγα χρυσή! Ο Απόλλωνας σε ορίζει,
Μα κι οι Μούσες, θεές μενεξεδομαλλούσες.
Ο δικός σου αχός τα βήματα ρυθμίζει
Τα χορευτικά που ανοίγουν το γιορτάσι·
Οι τραγουδιστές τα σήματά σου ακούνε,
Όταν προανακρούσματα των προοιμίων,
Που οδηγούν χορούς, τρεμάμενη εσύ δίνεις.

Μετάφραση Θρασύβουλος Σταύρου

Τρίτο παράλληλο κείμενο

Στο παρακάτω ἀπόσπασμα ο Αἰλιανὸς σχολιάζει τὴ σημασία που ἔδιναν οἱ Μυτιληναῖοι στὴ διδασκαλία τῆς μουσικῆς.

Κείμενο

Ἦνίκα τῆς θαλάττης ἦρξαν Μυτιληναῖοι, τοῖς ἀφισταμένοις τῶν συμμάχων τιμωρίαν ἐκείνην ἐπήρησαν, γράμματα μὴ μανθάνειν τοὺς παῖδας αὐτῶν μηδὲ μουσικὴν διδάσκεισθαι, πασῶν κολάσεων ἡγησάμενοι βαρυτάτην εἶναι ταύτην, ἐν ἀμουσίᾳ καὶ ἀμαθίᾳ καταβιώναι.

Αἰλιανός, Ποικίλη Ἱστορία, 7.15

Μετάφραση

Όταν οἱ Μυτιληναῖοι ἐξουσίαζαν στὴ θάλασσα, ἐπέβαλαν σε αὐτοὺς ἀπὸ τοὺς συμμάχους που ἐπαναστατοῦσαν αὐτὴν τὴν τιμωρία, νὰ μὴ μαθαίνουν, δηλαδὴ, τὰ παιδιὰ τοὺς γράμματα καὶ νὰ μὴ διδάσκονται μουσικὴ, ἐπειδὴ θεώρησαν ὅτι εἶναι αὕτὴ ἡ πιο βαριά ἀπὸ ὅλες τὶς ποινές, νὰ περνᾷ, δηλαδὴ, κανεὶς τὴ ζωὴ του χωρὶς ἀρμονία καὶ γνώσεις.